

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

DAGNY

TIDNING FÖR
SVENSKA
KVINNORÖRELSEN

UTGIFVEN GENOM FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET AF FÖRENINGEN DAGNY

N:r 15.

Stockholm den 14 April 1910.

3:e årg.

Prenumerationspris: 1/4 år . . . kr. 4: 50 1/2 år . . . kr. 2: 50 3/4 " . . . " 3: 50 1/4 " . . . " 1: 25 Lösnummer 10 öre. Prenumeration sker såväl i landsorten som i Stockholm å närmaste postanstalt eller bokhandel.	Redaktion: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Telefoner: Allm. 63 53. Riks- 122 85. Utgifningstid hvarje torsdag.	Redaktör o. ansvarig utgivare: ELLEN KLEMAN. Mottagningstid: kl. 11-12. Sthlm 1910, F. Englund's Boktr.	Expedition och Annonsskontor: Mästersamuelsgatan 51, en tr. Post- och telegrafadress: DAGNY, Stockholm.	Annonnspris: 15 öre per mm. Enkel spaltbredd 50 mm. Marginalannons under texten 15 mm:s höjd per gång 10: — Rabatt: 5 ggr 5 %, 10 ggr 10 %, 20 ggr 20 %, 50 ggr 25 %. Annonns bör vara inlämnad senast måndag f. m.
---	--	--	--	---

Till Rosa Mayreders porträtt.

För två år sedan lästes i denna tidning en anmälan af den österrikiska författarinnan Rosa Mayreders essaysamling »Zur Kritik der Weiblichkeit». Nu föreligger den i god svensk öfversättning under titeln *Kvinnlighet, manlighet och mänsklighet*, och åt alla dem i vårt land, som sätta värde på den sällan bjudna njutningen att höra något nytt och betydande om dessa begrepp, anbefalla vi den på det varmaste. Vare sig den studeras med samtycke eller motsägelse, skänker den utomordentlig vinning. En intellektuell bragd, ett etiskt stordåd och ett konstverk tillika är denna så lugna och så skarpa, så idolförintande och så idealburna bok.

Vår önskan att visa Dagnys läsare hennes bild har Rosa Mayreder med älskvärd

Rosa Mayreder

beredvillighet tillmötesgått. Så mjuka drag, ett så mildt uttryck af leende godhet har då denna djärfva och fria tänkare, denna omutliga mänskocritiker och hänsynslösa sanningssägare! Porträttet kompletteras lyckligt af namnteckningen, hvars kraftfulla klarhet och frimodigt vackra hållning symboliserar bokens anda och stil.

Äfven några självbiografiska rader har författarinnan haft vänligheten att sända oss. De lyda så:

»Jag är lika gammal som Selma Lagerlöf på några dagar när och lefver sedan 28 år i det lyckligaste äktenskap. Uppfostrad enligt strängt borgerliga begrepp i skötet af en familj på 13 barn, har jag redan i tidiga ungdomen inom mig själf funnit alla impulser till en annan upp-

Revisors

Jovel-Gård & Emaljfabriken

DAVID ANDERSEN & Comp.

Höfvenberg

Edsberg & Co. • Dr. C. M. Malmberg

fattning af det kvinnliga lifvet. Från 1893 till 1903 hörde jag som vice ordförande i Allmänna österrikiska kvinnoföreningen till kvinnorörelsens ledare i Wien. Likväl är jag i min födelsestad kanske alltjämt mindre känd som skriftställarinna än som målarinna, ty som sådan framträdde jag först inför offentligheten, ehuru jag alltid betraktat målningen blott som »Liebhabe», skriftställarskapet däremot som min verkliga kallelse».

Rosa Mayreder som målarinna är en ganska bisarr föreställning. Den universalitet i tanke och känsla, den djupa lifskunskap och den fulländade andliga odling, hvarom essayerna bära vittne, passar snarare till underlag för diktning, och åt denna art af författarskap är det Rosa Mayreder hufvudsakligen ägnat sig. Om hennes novellistiska och lyriska alstring — hennes nyaste publikation är ett häfte sonetter, »Zwischen Himmel und Erde» — skall det talas en annan gång.

Makars äganderättsliga förhållanden i olika länder.

I dessa dagar då frågan om den gifta kvinnans rättsliga ställning åter börjar blifva aktuell — ett meddelande har ju kommit om att lagberedningens första arbete skall bli det länge bebådade förslaget till reformering af Giftermålsbalken — är det af särskildt intresse att taga del af nyutkommen litteratur i ämnet.

En broschyr i frågan, som förtjänar påpekas, är det af Alexandra Gripenberg i höstas utgifna lilla häftet »Makars äganderättsliga förhållanden i olika länder», hvari redogöres i korta uppsatser för de viktigaste bestämmelserna angående makars äganderättsliga förhållanden i alla europeiska länder, undantagande Balkanstaterna, samt af utomeuropeiska länder för förhållandena i Nord-Amerikas Förenta Stater. Den som ej förut studerat dessa frågor får en god uppfattning af de principer, som gjort sig gällande i olika länder, allt efter som lagstiftningen tillämpat romersk eller germansk rättsåskådning, och i redogörelserna för de nyare lagarna får man en inblick så att säga i utvecklingslinjerna; man ser hvad som uppnåtts och kan börja med att precisera sina önskemål.

Det är intressant att se, hur just de äganderättsliga förhållandena bilda bakgrunden till hustruns mer eller mindre omyndiga ställning.

I de länder, där egendomsgemenskap icke varit lagstadgad, har hustrun en jämförelsevis friare ställning. Hon har där, äfven om det ej uttalats i lagen, i regel ansetts såsom myndig och äfven fått använda sin myndighet.

Det har varit svårare att uppnå detta i länder med egendomsgemenskap mellan makarna. Förvaltningsrätten

öfver den gemensamma egendomen är ju en viktig del af målsmanskapet, och man kan ej värja sig för den uppfattningen, att det är af omsorg om denna rätt, som det varit så svårt att här rubba på målsmanskapet. Där egendomsgemenskap är rådande har det behöfts en utförlig förklaring, att gift kvinna skall vara myndig, såsom skett i Norges och Danmarks nya lagar. I annat fall kan nog i dessa länder, äfven om det af de rättslärdas anses att gift kvinna är myndig, på den gifta kvinnan tillämpas det omdöme, som i broschyren fälles om de franska kvinnorna: »Genom giftermålet upphör den franska kvinnan att vara en medborgerligt och juridiskt fri personlighet, hon blir enligt lag helt och hållet ställd under mannens målsmanskap».

Vi veta hur det är i Sverige. Hur målsmanskapet är den svårdefinierbara men allestädes närvarande »högre makt», som binder hustruns handlingsfrihet, vare sig det gäller att vara förmyndare för egna barn under mannens lifstid, att disponera öfver egna medel, de må vara en aldrig så personlig gåfva, att idka handel eller att åtaga sig att arbeta eller uppträda inför domstol annat än i brottmål. Detta är blott några exempel. Visserligen kunna en del olägenheter undanrödjas genom äktenskapsförord, men andra, de som ej angå de ekonomiska förhållandena, stå orubbliga kvar.

På mig verkade det som en blodig ironi, när jag jämförde vårt »fria Sverige» med — Ryssland och Ungern. »Den ungerska rätten känner icke till någon äktomannarätt: mannen kan icke hindra sin hustru i någon rättshandling.» Och — Ryssland! Ja där blir den gifta, liksom den ogifta kvinnan myndig vid 21 år och får då rätt att disponera öfver sin förmögenhet, — ty i den ryska lagen förekommer ingen reglering af makars äganderättsliga ställning.

Äro äktenskaps rättsverkningar ej reglerade genom lag, är hustrun en fri person med bestämmanderätt. (Att detta ej beror på någon särskild kvinnovänlighet är tydligt, då man tänker på att i Ryssland ärver dotter, vill jag minnas, $\frac{1}{12}$ och hustrun $\frac{1}{7}$). Finns det lagar inskränka de hustruns rätt, binda hennes frihet, göra henne mer eller mindre omyndig, ja t. o. m. inför strafflagen gifva de henne en särställning, då t. ex. i Italien lagen medgifver en make, fader eller broder, som dödar sin hustru, dotter eller syster, hvilken öfverraskas under begående af äktenskapsbrott eller olaglig förbindelse, en mycket stor minskning af straffet. Däremot medgifver lagen inga förmildrande omständigheter, om mannen är den öfverraskade och dödade parten.

Det skulle föra för långt att ingå på en närmare redogörelse för broschyrens innehåll. De olika uppsatserna äro sakrika och objektiva, tala om huru lagbestämmelserna äro, ej huru de verka eller om deras större eller mindre orättvisa. Man skulle möjligen önska, att de varit mera enhetliga, samarbetade. Nu äro redogörelserna för de olika länderna fullkomligt fristående, och därigenom försvåras en jämförelse dem emellan. Somliga sidor behandlas utförligt för det ena landet, då de kanske knappt nämnas för det andra. Man skulle vilja veta mera, sär-

Juvel- Guld- & Emalj arbeten
DAVID ANDERSEN & Comp.
 Hofjuvelerare.
 4 Fredsgatan 4.

Realiseras

Vårvantar, herr och dam, samt skarp långt under inköpspris. Långa handskar samt långa vantar 20 % under de vanliga priserna.

Handskaffären
 Norrlandsgatan 5.

skildt om hustruns ställning med afseende på de icke äganderättsliga förhållandena, äfven om detta skulle falla utom ramen för uppsatserna. I detta afseende är den af Fredrika-Bremer-Förbundets kommitté för lagfrågor utarbetade broschyren om "Äktenskaps rättsverkningar enligt åtskilliga främmande länders lag" mera gifvande, och äfven de äganderättsliga förhållandena behandlas i denna utförligare. Där redogöres dock blott för förhållandena i Norge, Danmark, England, Frankrike och Tyskland.

Detta, som jag anser vara en brist, att redogörelserna i den af Alexandra Gripenberg utgifna broschyren ej äro utarbetade efter samma plan, gör dem dock kanske mera lättlästa för dem som ej gärna öppna en bok, i fall de misstänka juridik. De kunna dock godt våga sig på denna. Må vara, att det är lagar, som det redogöres för, bakom de torra fakta ligger det lefvande lifvet. Dessa lagar bestämna familjens, moderns, hustruns livsvillkor. Vi kunna blott indirekt påverka lagstiftningen, men en kraftig opinion hos kvinnorna får ej saknas, då det nu gäller att forma om de gamla lagarna. Det är kvinnorna, som lida mest af äktenskapslagarnas orättvisa.

M. S. v. H.

Från världens rösträttsfält.

"Intet är som väntans tider" står det i en vacker dikt, men det var ingalunda med tanke på K. P. R. den skrefs. Ätminstone kan man tryggt säga, att sentensens innebörd alldeles strider mot den åsikt kvinnorna i England, i alla deras föreningar, hysa. "Vänta och vaka" blir vårt valspråk nu, sade W. F. L:s ordförande, Mrs Despard, efter konungens trontal vid det Nya Parlamentets öppnande, däri icke ett ord sades om kvinnornas rösträtt. "Vår ställning är deras som stå utanför", säger hon vidare, "vi vänta vid portarna tillsammans med en stor sörjande skara, ty förrän våra herrars inbördes tvist, eller som de kalla det, deras konstitutionella meningsskiljaktighet är afgjord, kan ingen om än så välbehöflig lagstiftning företagas."

Och "vänta och vaka" är de engelska kvinnornas samfällda valspråk, ehuru det ingen vällust ligger i det väntandet, blott ett aktgifvande på tidsperiodens tecken. Den äldsta lugna föreningen för K. P. R., som tar afstånd från all stridbar, "militant", taktik, konstaterar, att ett energiskt arbete pågår öfver hela landet. Från 108 lokalföreningar ha K. R.-petitioner insändts för att vid tillfälle framläggas af samhällenas ombud i Parlamentet. Den samfällda taktiken vid årets val har också varit att förmå parlamentskandidaten att afge offentligt löfte att stödja K. P. R., — på de privata löfterna lita de icke mera —, och enligt ett bref till "Daily News" beräknas antalet af de medlemmar af Underhuset, som aflagt dylikt offentligt löfte, till 408. En notis i en af våra tidningar strax efter va-

lens slut sade, att endast "3 medlemmar" uttalat sig för K. P. R., men det var endast 3 medlemmar af regeringen. De båda stridande föreningarna ha proklamerat stillestånd tills vidare. W. S. P. U., till dess "regeringen visat sig blind för all annan agitation". Denna den mäktigaste och rikaste af de båda suffragetföreningarna har nyss avslutat sitt fjärde verksamhetsår. Norges f. d. justitieminister, hr Castberg, skulle på årsdagen omtala hur de norska kvinnorna vunno sin P. R., och Mrs Pankhurst, föreningens ordförande, framlägga vårens program. Detta torde bli i någon mån förändradt genom inrikesministerns, Mr Winston Churchill, förklaring, att behandlingen af till fängelse dömda suffragetter hädanefter komme att mildras. Mr Churchills löfte har gifvetvis gjort ett godt intryck, ehuru det mottagits med en viss reservation. Emedan det på samma gång bebådats, att nya parlamentsval omedelbart förestå — kvinnorna hade icke väntat dem förrän i juni — kan det ju vara möjligt att regeringen genom bestämmelsen just nu velat beröfva oppositionen ett af deras ovedersägliga argument, det om illiberal och godtycklig behandling af kvinnorna. Några siffror ur redogörelsen för W. S. P. U:s verksamhet belysa dess för våra förhållanden i sanning kolosala omfattning.

Årets inkomster ha gått till 31,686 pund — omkring 570,000 kr. — dess aflönade medlemmar äro 93. Centralstyrelsen har en våning af 21 rum, och därtill disponeras lokaler på 15 olika ställen i landet och i 6 af Londons distrikt. Under året ha hållits ungefär 20,000 möten, och 294 kvinnor ha häktats samt 163 undergått fängelsestraff. W. F. L., en yngre och lika ifrig afläggare, har äfvenledes proklamerat stillestånd tills vidare, men arbetar under tiden oförtrutet som förut och tyckes särskildt ha riktat sin uppmärksamhet på Irland.

I Preussen är det männen, som på sista tiden protesterat mot en ändring af vallagen, hvilket väckt harm och smärta i vida kretsar. "Zeitschrift für Frauenstimmrecht" skrifver: "Och om än afgörandet skulle bli en seger för preussiska junkerdömet och den under dess befäl stående regeringen, så blir det dock en Phyrusseger och kommer att uppvägas af den politiska upplysning, den politiska motståndskraft och den politiska själfkänsla, som med nästan explosiv styrka tillföres massorna, icke endast i Preussen utan i hela riket". Fru Minna Cauer, den genom sitt arbete särskildt för Berlins arbeterskors organiserande bekanta ordföranden i Preussens L. K. P. R., ljungade i Frankfurt mot val-reformen" som icke ens nämnde kvinnorna, och representanter för de demokratiska partierna slöto sig obetingadt till kvinnornas protest. I preussiska Underhuset har riksdagsman Ströbel talat för K. P. R. både under debatten om valreformen i underhuset och i utskottet. "Men", säger tidningen Gleichheit, "hvarken vid plenum eller i Utskottet understöddes socialdemokraten af någon borgerlig deputerad. Det blef det kämpande proletariatets parti allena förbehållet att bryta en lans för kvinnans rösträtt".

I ett telegram till en svensk tidning läses det, "att ett frö till oenighet mellan de två nordtyska partierna

visat sig däri att kvinnorna fordra upptagande på programmet af aktiv och passiv rösträtt för kvinnor och förklara, att de gå ut ur partiet, om ej deras begäran bifalles. Gent emot dessa kraf råda olika åsikter inom partiet." Dessa olika åsikter få sin belysning genom uttalanden på det sydtyska folkpartiets partidag, uttalanden, som äro nog så lärorika och utgöra ett nog så ofta anlitadt argument i invändningarnas historia. Riksdagsmannen herr v. Payer förklarade, att utvidgade kraf gjorts i kvinnofrågan (valrätt till handels- och industrinämnder, möjlighet till inträde i kommunalförvalningar), men längre kunde man icke gå. "Ingen hade rätt att misskänna dem, som icke ansågo det riktigt att mekaniskt likställa dem, som naturen skiljt åt, och som önska kvinnan en lyckligare ställning än att obarmhärtigt indragas i politiska strider."

I Österrike, där kvinnorna icke ens börjat protestera eller strida, där de icke ens ha församlingsrätt, synes det dock falla af sig själfv att så småningom ge vidgade rättigheter åt dessa kvinnor i den ena efter den andra af monarkiens heterogena småländer. Enligt förslaget till författning för de nytagna Bosnien och Herzegovina erhålla de muhammedanska jordägarinnorna kommunal rösträtt, dock endast genom manlig befullmäktigad, och landtdagen i kronlandet Krain har antagit ny vallag för hufvudstaten Laibach, där kvinnorna få rösta själfva, utan ombud men på särskild tid af dagen. "Förmodligen för att skydda dem för obehag af manliga röstande," säger Österrike.

Frankrike finner restriktionen småaktig. Den 13 mars hade Landsföreningen i Frankrike, U. F. S. F., årsmöte i Paris för att ena sig om sin "försiktiga" propaganda för feministiska kandidater. Det är ju en ung förening med unga anor och tillsvidare blott få lokal-föreningar. Långt större är då de på många ställen förekommande grupperna af "Féministes Universitaires", om hvilkas utveckling i rösträttsintresse U. F. S. F. säger sig hysa de största förhoppningar.

Marcel Prévost, författaren till "Demi-vierges", yttrar i ett kåseri i Figaro: "Faktum kan icke förnekas, den modärna fransyskan är ifrig att förvärfva likställdhet med mannen inom äktenskapet, på förnuftets, känslans och ekonomiens gebit — men hon hänler åt röstsedeln." Det ligger nog sanning i påståendet, men sanningen torde vara half. U. F. S. F. meddelar åtminstone, att Frankrikes mest framstående män, som således icke hänle åt rösträttskrafvet, åt M:me Schmahl, ordföranden i U. F. S. F. meddelat sina åsikter om K. P. R. och skälen därtill, och att alla dessa uttalanden skola publiceras i La Revue, och det har gått upp för de franska kvinnorna "att kvinnan i ett inkonsekvent samhälle blott äger en kort vårs be- drägliga fördelar."

Och äfven om årsmötet var jämförelsevis fåtaligt besökt, emedan blott ett fåtal ännu är nog intensivt intresserad för att bli direkta medlemmar, kan detta intresse i det eldiga Frankrike vara nog starkt för att snart genomsyra hela massan. Man vet, att ingenstädes har

så som i Frankrike motståndet mot en orättvisa från en ringa början satt hela nationen i rörelse och kommit den att med oemotståndlig makt reagera mot orättvisan.

ELLEN WESTER.

Sexuell undervisning och uppfostran.

Samtidigt som vi lämna plats för ett i St. D. redan publicerat uttalande af doktor Inez Laurell med anledning af hr Teodor Holmbergs angrepp på hennes recension i vår tidning af doktorerna Kinbergs och Sundquists bok "Handledning i sexuell undervisning och uppfostran", få vi med några korta ord — tidningens pressläggning hindrar oss att i dag yttra oss om själfva saken, vi återkomma därmed i ett följande nummer — protestera mot hr Holmbergs upprepade anfall på vår tidnings och därmed den svenska kvinnorörelsens ställning till den ömtåliga fråga, som berörts i kapitlet "Rashygien" i ofvannämnda bok. Att Dagny med anledning af detta kapitel icke preciserat sin ståndpunkt med ett direkt uttalande angående preventivmedel, torde ej böra få användas som skäl för att anfalla kvinnorörelsen, ej heller berättigar detta till en fruktan för de "olika banor modern svensk kvinnorörelse beträder". Förvånansvärda äro sannerligen hr Holmbergs farhågor, föranledda som de äro både af hvad som sagts och hvad som icke sagts, af boken själf, såväl som af den befintliga bokrecensionen och en ännu icke befintlig ledare i ämnet. Man skulle ju kunna tycka att den andra prisbelönade skriften, äfven den af kvinnlig författare, som i den berörda frågan representerar en med hr Holmbergs uppfattning mera sammanfallande ståndpunkt, med lika mycken fog af honom bort ansetts som typisk för kvinnorörelsen. Men om denna bok nämnes icke ett ord, den ignoreras, användbar som den icke är, när det gäller att angripa kvinnorörelsen på denna punkt.

För stunden ha vi icke något vidare att tillägga. D:r Laurell klagör i nedanstående uttalande sin ståndpunkt.

Herr Teodor Holmberg har i Stockholms Dagblad af den 3 april (i landsortsupplagan något tidigare) i en artikel med ofvanstående rubrik yttrat sig öfver min i Dagny af den 3 februari förekommande recension öfver doktorerna Kinbergs och Sundquists bok: "Handledning i sexuell undervisning och uppfostran". I anledning här af vill jag göra några anmärkningar.

Då jag recenserade denna bok, gjorde jag det naturligen ur den synpunkt, att boken är skriven för lärare och uppfostrare och ingalunda såsom läsning för ungdomen. När jag säger detta torde ingen, som läst boken, tro att jag därmed menar, att allt som förekommer i denna bok skall göras till föremål för undervisning, hvilket förvisso ej heller af författarna åsyftats. På detta område bör naturligtvis som vid all annan uppfostran undervisning lämnas om de sunda, normala företeelserna för att från början söka leda ungdomens käns-

Köp Oskummad mjölk direkt

hemsänd i plomberade kärl till 17 öre pr liter.

AKTIEBOLAGET MEJERIET VICTORIA

Riks 770. — Kungl. Hofleverantör — Allm. 69 37.

H. G. Söderbergs Import A.-B.

Skeppsbron 26, Stockholm.

Prima Antracit, Hushållskol, Cokes o. Poley-Briketter.

Rikstel. 575, 59 14, 118 12.

Allm. tel. 12 82, 25 82, 4 51.

lolif in i rätta spår. Men det faktum, att det uppväxande släktet ofta är i tillfälle hämta upplysning ur osunda källor, gör det ofta behöfligt för uppfostraren eller läraren att äga tillräckliga kunskaper äfven på områden, som ligga utanför det sunda och normala, för att i särskilda fall, t. ex. om frågor framställas af de unga, kunna veta hvad saken gäller och efter bästa förmåga ge ett lämpligt svar. Det är från denna synpunkt som jag kan förstå författarnas beslut att ägna två af de 150 sidorna i sin innehållsrika bok åt det nu så omtvistade ämnet, och det är under känslan af denna förståelse jag i recensionen inskränkt mig till att omnämna de sidornas tillvaro tillsammans med författarnas egen motivering därför.

Hvad som särskildt uppkallar mig att framträda i denna sak är hr Holmbergs försåtliga sammanställande af frågan om de preventiva medlen med ett mitt uttryck "bryta med gamla vanor", hvilket jag använder i ett helt annat stycke och annat sammanhang.

Hr Holmberg blandar på ett besynnerligt sätt in kvinnorörelsen i sin artikel och tyckes orsaken därtill vara recensionen i Dagny. Då sedan denna recension skrivits det nämnda fragmentet i boken blifvit föremål för en liflig debatt i pressen, begagnar jag härmed tillfället att precisera min ställning och meddela att jag, som skrivit ofvannämnda recension, anser att hvarje upplysning i frågan om de preventiva medlen bör gå i riktning att i största möjliga mån bekämpa dessa medels användning.

Stockholm den 5 april 1910.

Inez Laurell.

Ur f. norske justitieministern Castbergs tal i Albert Hall.

De engelska kvinnornas sociala och politiska förbund har haft ett synnerligen praktiskt sätt att i dessa dagar skaffa många tusen människor upplysning om hur Norges kvinnor fingo rösträtt och om verkningarna häraf. De bådo helt enkelt f. norske statsrådet Castberg, som befann sig i London, att på deras stora möte 18 mars göra en utredning häraf.

Ur detta tal hämta vi följande beaktansvärda upplysningar.

I Norge är rösträtt för män allmän. En man, en röst. Omkring 450,000 män ha rösträtt under det att endast 300,000 kvinnor ha det. Af kvinnorna fordras nämligen att de skola betala skatt, eller att deras män betala för en inkomst af 400 kr.

Kvinnorna äro valbara till alla kommunala uppdrag, alldeles lika med männen, likaså till stortinget.

Kvinnorna började rösta kommunalt 1901, samma år de fingo kommunal rösträtt; 78,000 kvinnor deltog då i valet. Vid sista valet 1907 hade antalet röstande stigit till 91,000. Inom städerna visade detta en stigning af de kvinnligt röstande från 48 till 63 %.

Omkring 150 kvinnor sitta nu som medlemmar i stadsfullmäktige och kommunalstyrelser i Norge.

Ännu sakna 200,000 kvinnor rösträtt. Förslag om allmän rösträtt äfven för kvinnor äro framlagda förnyade gånger. Bl. a. af den nyligen afgångna vänsterregeringen.

Kvinnorna ägde förliden höst för första gången rätt att begagna sig af den politiska rösträtt de erhöilo 1907. I Kristiania och Bergen var kvinnornas deltagande större än männens. Medan 70 % af röstberättigade män deltog, var det 72 % af röstberättigade kvinnor.

Kvinnorna delade sig på samma politiska linjer som männen, deras politiska och sociala synpunkter bestämde deras val utan hänsyn till kandidaternas kön.

I Kristiania voro tre kvinnliga kandidater uppställda, men föllo igenom på sina såväl kvinnliga som manliga politiska motståndares röster. En kvinna — höger — blef som bekant suppleant och inträder i stortinget om den rätte ledamoten dör, insjuknar eller på annat sätt hindras att utöfva sitt mandat.

Kvinnornas röstande har ådagalagt allmänanda och moralisk och social syn på politiken. Men orättvisan af att 200,000 kvinnor ännu stå utanför upptar sinnena.

Herr Castberg ansåg att Norge, som var ett bland de första länder som gifvit kvinnan rösträtt, måste verka pådrifvande på andra länder i detta hänseende, äfven fast Norge är ett litet land. Norges män hade genomfört reformen af rättvisa och tillit till kvinnan, och denna handling pekar på ett mål, som alla nationer i den civiliserade världen måste uppnå.

Vidare redogjorde herr Castberg för de gamla och utnötta skäl, som framdragits i striden mot kvinnans rösträtt, hur kvinnans plats vore i hemmet, o. s. v., men hur sakens försvarare hade framhållit att kvinnans plikter som maka och mor ingalunda lede intrång af hennes deltagande i valen utan tvärtom att detta blefve af värdefull uppfostrande betydelse för kvinnan.

Principen om ett folks själfstyrelse kräfer ovillkorligen enligt herr Castbergs mening alla medborgares rösträtt, oberoende af kön. Att upptaga kvinnorna bland de röstande är endast en handling af simpel rättvisa.

Talet mottogs med stormande bifall.

Det vore önskligt att vår statsminister ville ta kändedom om justitieminister Castbergs klara och enkla utredning rörande Norge. Den är lätt tillgänglig, utan något dröjsmål.

A. M. H.

Upprop.

F. V. O. (Föreningen för Vælgörenhetens Ordande) får härmed till alla föreningar, sällskap eller andra sammanslutningar i Stockholm, som arbeta i vælgörande syfte, ställa en vördsam uppmaning att snarast möjligt till F. V. O. Centralbyrå, St. Nygatan 41, insända senaste årsberättelser eller andra tillgängliga upplysningar om verksamheten ifråga. Ett fullständigt register af det slag F. V. O. sträfvar att åstadkomma bör kunna blifva till stor nytta för hufvudstadens befolkning och vågar F. V. O. därför hoppas på alla intresserades medverkan genom upplysningars insändande.

Af Margaret Fullers bref skulle jag tro, att hennes högsta lefnadsmål var vunnet i hennes moderliga lycksalighet. Hela hennes själ synes ha uppgått däri. Man hade skildrat henne för mig såsom icke nog kvinnlig. Jag finner henne nästan för mycket så, för mycket koncentrerad i det enskilda.

Fredrika Bremer (»Hemmen i den nya världen»).

Kr. 1.70 pr Kg. Kostar Kraftigt och synnerligen godt rostadt Kaffe hos
Ahlberg & Johansson

11 Biblioteksg., vid Stureplan. Filial i Lidingsö Villastad.

Litteratur.

Sigfrid Siwertz: De gamla. **Gustaf Ullman:** En rammen — taflan hade dem förutan både kvalitativt och flickas ära. Albert Bonniers förlag, Stockholm.

Man behöver icke läsa långt i en bok af Sigfrid Siwertz för att få klart för sig att man har att räkna med icke blott en begåfning utan en verklig undantagsbegåfning. Man använder så gärna i tid och otid benämningen lofvande författare, då det gäller en ny, ung kraft, som bryter sig väg, men det finnes några få, några af de starkaste, som redan från början ge oss icke endast ett löfte, utan också dess infriande, och Sigfrid Siwertz hör till dem. Det finns intet famlande i hans grepp, intet plöjande med andras kalvar, intet sökande, blott ett benådadt finnande, som till och med ibland verkar nästan öfvermåktigt i sin rikedom. Med sällsynt pregnans i stilen förenar han en psykologisk skarpblick och en åskådighetsförmåga, som är rent af fenomenal. Med ett par rader får han fram en situation så klar, som andra icke lyckas på många sidor. Blott de par orden: "De seglade vidare . . . långa, blåa, blåsiga mil", hur karakteristiskt teckna de icke hela färden.

Det är en vemodig bok, som ju redan titeln anger, denna skildring af de gamla, dessa som med lifvet bakom sig göra bokslut och finna att den sista sidan ej vill stämma. Där är den gamle ungarlen, pedanten, som låtit lifvet glida förbi sig, som vurmat för klockor utan att märka tidens gång och som försent upptäcker, att han försummat kärlekens ögonblick. Där är den kallhjärtade affärsmannen, som lefvat för att samla jordiska ägodelar och som kommit till den stund, då han inser intigheten däri och längtar efter en handling, som kan försona honom med sig själf; miljonären, som då han genom det testamente han skrivit sökt att utplåna sin skuld blott blef "en liten gubbe, som inte längre behöfde bocka sig i den låga dörren".

Främst af dessa med säker hand tecknade lifslinjer står kanske den sista bilden, den förkomne skådespelaren, som genom några timmars samvaro med tre ofördärvade ynglingar i kontrastbelysning ser sitt eget lif, ser att det varit en lögn, att han gått "som en smittosam sjukdom", och som inför denna själfdom och domen från de klara gosseögonen går till rätta med sig själf och tar straffet i sin egen hand i behof att visa att han åtminstone inte var feg. Det är en gripande verklighetsbild, gjord med en styrka i färgen och en säkerhet i penselföringen, som väl är mästarpriset värdig. Prätigt med sin pastorala anläggning är äfven idyllen om Målarbröderna med något af solljuset från en blid höstdag midt upp bland de många skuggor, som annars breda sig likt det stundande bårtäcket öfver de gamla. Några af de mindre skisserna hade gärna kunnat uteslutas, de äro visserligen icke värdelösa men förlora dock vid jämförelsen och falla en smula ur

rammen — taflan hade dem förutan både kvalitativt och kvantitativt varit stor nog ändå.

Gustaf Ullman hör ju liksom Sigfrid Siwertz till de redan väl dokumenterade författarnamnen. Han har tidigt förstått att vinna gehör och tidigt visat sig vara en af de unga röster, som haft någonting att säga. Så är äfven fallet med hans senaste arbete. Gentemot Annie Åkerhielms påstående i "Riktiga människor" att kvinnan alltid är den vinnande i spelet, står den kärfta teckningen af bokens hufvudperson, det unga mot lifvets malström kämpande proletärbarnet, som en skarp protest. Det är försåtets alla fångar, som lurande sträckas ut efter den värnlösa, hvilken kämpar en god kamp för den hårda segern att få elda den kakelugn, som andra värma sig vid. Det är något af "skomakare blif vid din läst", i denna boks tendens. Rika, den unga tjänarinnan, utsatt för cyniska anbud dem hon tillbakavisat och bitit från sig, afvisar äfven till sist sitt hjärtas utvalde, som erbjuder henne sin hand, emedan hon kenne sig viss, "att förr eller senare skulle också han nödgas blygas för henne och sig själf, därest . . . han nu fick råda."

Man må dela denna tro eller ej, men det är en bok som man med intresse läser. Gustaf Ullman är västkustbarn, och det är något af den halländska naturens osmyckade kalhet i hans stil men äfven af dess breda konturer och kärfta kraft. Rikas gestalt är alltigenom af fångslande helgjutenhet, och det är den man tar med sig som behållning af boken, de öfriga bli i det hela till bipersoner, ehuru till stor del karakteristiskt skildrade äfven de. Något som till den annars så osirade skildringen verkar en smula störande, är det stundom rätt omotiverade öfverflöd på kommatering författaren begagnar sig af, det passar icke riktigt i stycke med det moderna skrifsättet för öfrigt.

S. E—d.

Ulla Linder: Guld. Roman från spekulationsraseriets dagar (1907—1908). Hugo Gebers förlag, Stockholm.

Guldfiebern är ett motiv som ju mycket ofta användes af romanförfattarna. Otaliga äro de som skildrat huru svaga karaktärer föras allt längre och längre bort från samvetsfrid och själfaktning af den hetsande hungern efter guldet. Det är emellertid ej ofta skildringen är gjord med så fin förståelse och af en så konstnärlig hand som i Ulla Linders bok.

"Guld" är en sorglig historia, hvars medelpunkt är en ung man, Stellan Brandt, hvilken genom faderns död och familjens därigenom iråkade ekonomiska svårigheter nödgas afbryta den militära bana, hvaråt allt sedan barn domen hans håg stått, för att i stället antaga plats i en bank. Han är godhjärtad och karaktärssvag — loc-

kas genom en kamrats exempel till börsspel och aktiejobberi, hvarmed han sysslar så ifrigt att han därigenom förlorar sin plats. Detta slår honom nästan till jorden, — han räddas från själmord blott genom sin fästlös, Hjördis, trofasta kärlek och ömma, uppoffrande hängifvenhet. Sedan han lyckats få en ny, mycket underordnad sysselsättning vid en annan bank, där han pinas oerhördt af sin beroende ställning, råkar han att i en olycksalig stund träffa samman med en fondmäklare, hvilken han själf förr betecknat som opålitlig och ohederlig men hvilken nu, med blick för Stellans representativa egenskaper, genom att begagna sig af Stellans stämning, lyckas draga honom med i sina mer än tvifvelaktiga företag. Och nu är det slut med den förne Stellan Brandt, den trots all karaktärsvaghet dock hederlige och varmhjärtade unge mannen. Han blir allt mera kall och beräknande, den egoism, som alltid funnits i hans karaktär, växer i kapp med hetshungern efter guld. Han bryter sin förlofning — för hennes skull, för att ej binda henne vid en framtid så osäker som hans, skrifer han till fästlös, och han tror nästan själf hvad han skrifer — han har alltid bedragit sig själf lika mycket som han bedragit andra. — Och nu tar hvirveln honom. Han har under några år oerhörd ekonomisk framgång, "han var snabb och vig, han drog sig ej för att springa öfver andras nackar om det gällde". Och han trampar verkligen obarmhertigt på andra, begagnar sig af vänners godtrogenhet och brist på affärskänedom för att komma uppåt — de stupa den ene efter den andre men han stiger — tills det med ens börjar bära nedåt för honom. Det är aktier som falla, det är banker som gå omkull — och det är förfalskade växlar. Och så, när upptäckten sker och vanäran hotar — revolvern. —

Boken gör allt som allt ett dystert intryck. En ursprungligen bra människa, som så småningom går under genom vinstbegäret. Och så den ohyggliga samvetlösheten, — den absoluta frånvaron af ansvarskänsla hos alla dessa, hvilka sätta i gång en lavin, som skall krossa många lif och mycken lycka.

Det enda ljusa i boken är bilden af Stellans fästlös, Hjördis, skildringen af henne och hennes kärlek. Hon skildras förtjusande, hon, som för Stellan under många år var "den Eva som Gud af begynnelsen menade att ge männen till fröjd, tröst och hjälp", hon, hvars kärlek alltid och framför allt bar själförsakens tecken.

Det finns för resten flera ypperliga karaktärsskildringar i boken: Stellans syster Alfhild med sitt allt uppslukande penningebegär och sitt kalla och nyktra affärshufvud, — Stellans far, småstadskungen, efter hvilken han andligen tagit arf, — betjänten Johan, hvilken alltjämt tystar sitt besvärliga samvete med allehanda sofismer — och dessutom flera bifigurer, som blott skymta förbi, men af hvilka förf. dock med några ord kan ge oss en god bild.

Språket är lugnt och klart och berättelsen griper genom sin ton af sanning.

A. H—n.

Slutsatser.

(Ur Rosa Mayreders "Kvinnlighet, manlighet och mänsklighet".)

Att emancipera sig från kvinnlighetens etiska lagstiftning som, stödd på den primitiva sexuella ändamålsenligheten, vill uppdraga gränser för den individuella utvecklingen, är en rätt för den fria personligheten — att bevara dess egenskap af yttre form är en kulturuppgift för den.

Man kan väl säga, att kvinnan är mänsklighetens barnafödande del, men redan om man formulerar saken så: kvinnans kallelse är att blifva mor, så har man öfverskridit den gräns, som är satt för generalisationen, i det man infört ett begrepp, kallelsen, i hvilket ovillkorligt ingå individualistiska element.

Den som betraktar moderskapet som likvärdigt med andlig produktion tänker icke på att ett verk är uttryck för en personlighet, hvilket barnet icke är.

För att helt och hållet blifva sig själf måste en människa frigöra sig från alla inflytelser från sin omgivning och sin uppfostran — de bästa som de sämsta — för så vidt man icke med en god uppfostran menar blott bibringandet af goda seder och ett automatiskt behärskan- de af de yttre formerna.

Att vara fri från det typiska liksom från det konventionella, det är individualitetens storhet. Skulle då dess frihet vara begränsad just ifråga om det för könet konventionella och typiska?

Med ett mindre obehagligt ord borde "kalkborgaren" benämnas "den normtroende".

Likt en gammal gudabild, som ännu offentligt dyrkas med de föreskrifna offren, fastän den längesedan upphört att förrätta sina underverk, regerar manlighetens begrepp det moderna kultursamhället.

Är det inte påfallande, att männen, genom sin intellektuella utveckling böjda för kritik på alla områden, längst förbli okritiska inför manlighetens begrepp? Hällre acceptera de stillatigande de olägenheter, som framgå för dem ur inkongruensen mellan de härskande normerna och de faktiska förhållandena, än de utsätta sig för miss- tanken om omanlighet.

Först då skall man lära känna hvad kvinnorna äro, när det icke mer föreskrives dem hvad de böra vara.

De flesta män äro moralister, när det gäller kvinnan. De nöja sig icke med att försvara sina fordringar på kvinnligheten med hänvisning till sin smak och sina böjelser. De tåla alls inga afvikelser från den regel, enligt hvilken de gjort sitt val. De icke blott bestraffa alla afvikelser med sitt personliga misshag, utan de brännmärka dem också som "urartning" från det enda giltiga normala. Af dessa mäns önskningar och behof är den "äkta" kvinnligheten konstruerad.

Hvad den "ljufva" kvinnligheten i verkligheten är: icke ett etiskt ideal utan ett sexuellt, således icke af så förnäm härkomst, som det kunde tyckas.

Man kan beteckna skrytsamheten som den typisk manliga könslasten, hvarmed jag för ingen del vill säga,

att den icke också förekommer bland kvinnorna. Den spelar hos det manliga könet ungefär samma roll som koketteriet hos det kvinnliga; eller om man så vill säga, det är koketteriets manliga form, emedan ju också detta icke utgör något annat än ett den sexuella lockelsens hjälpmedel.

Till kvinnans själ går ingen väg öfver den könsliga förbindelsen för den som icke redan förut nått fram till denna själ. Män utan erotik komma därför lätt till det antagandet, att kvinnan öfverhufvudtaget icke har någon själ, emedan de, som dock ofta utöfva en stark sexuell makt, icke äro medvetna om sin erotiska oförmåga. (Med erotik förstås här förmågan att fylla de könsliga förhållandena med personligt innehåll, till skillnad från sinnligheten, som icke innebär något annat än den blinda driften.)

Det högre lifvet, det som rör sig i den andliga kulturens regioner, förutsätter att personligheten besitter egenskaper, som öfverskrida det primitiva lifvets trånga krets. Dessa egenskaper äro icke könsligen differentierade, icke olika för man och kvinna, — af det enkla skälet att de enligt sin utvecklingshistoria icke förvärfvats i könets tjänst, icke framgått som nödvändiga för könsändamålet. Fastmer är deras ursprung att söka i en religiös sträfvan, hvars högsta mål var ett öfvervinnande af könsligheten.

Lycklig den som i sin individualitet äger det instrument, på hvilket världen med hela sin rikedom kan spela! För honom kan också könsligheten vara ett medel att fatta lifvets innersta, dess mest smärtfyllda lidande och dess mest berusande salighet, dess fruktansvärdaste afgrund och dess härligast strålande höjd.

Kvinnlig konstutställning i Paris.

När jag gick ut från den konstutställning, den tjugonionde i ordningen, som Des Femmes Peintres et Sculpteurs öppnat i Grand Palais under beskydd af hertiginnan d'Uzès, grefvinnan de Rotschild, Madame Basjkirtsev, moder till den ryska målarinnan Marie Basjkirtsev, som dog så ung, Madame Felix Faure med flera kända namn, var det tur att jag inte stötte ihop med feministen fru Dagny. Ty för att lätta mitt sinne från all den medelmåttiga konst (för att använda ett städat uttryck), som pinat mina ögon och tryckt min själ till jorden under dessa timmar, tillbringade inom Grand Palais' salar, hade jag naturligtvis börjat öfverösa henne med mitt i den stunden absoluta kvinnoförakt. Hvarför i alla dar, hade jag frågat henne, ska kvinnor prompt måla? Och hvarför ska de skulptera? Ja, hvarför ska de öfverhufvud taget tänka på att bli artister, om de sakna alla betingelser: fantasi, linje, kompositions-förmåga.

Fru Dagny höll sig emellertid visligen undan, och den friska luften, blå med små lätta, dragande moln, fläktade bort tröttheten och kom mig att resonera något lugnare. Denna känsla af tomhet, kom den icke öfver en vid de flesta kollektiva utställningar, om än ej i så hög grad som vid denna? Hur sällan är helhetsintrycket af en stor konstutställning uppfriskande och riktande? Leda, blysmak i munnen och ångest öfver de konstnärliga medlens otillräcklighet äro vanligen de förhärskande känslorna, men när dessa förflyktigt, brukar ögats

näthinna ha bevarat, sinnet upptagit, hjärtat omslutit en eller annan bild, ett färgackord, en vision och detta blir kvar, blir till ett plus i tillvaron, när allt det andra råkat i glömska. Och det är dessa få gifvare, som äro det helas försvarare. För deras skull låt oss taga en hastig öfverblick öfver denna utställning med dess icke mindre än 1,400 nummer.

Salarna på undre botten äro ägnade åt konstindustri och skulptur, och där uppe är måleriet.

Genast vid inträdet mötes man af den ena montern efter den andra med läderarbeten: böcker, ramar, port-öfljer och kuddar. En dylik tilldrog sig min uppmärksamhet. På en påfågelsblå botten aftecknade sig ett par egyptiska kvinnofigurer, hållna i roströdt och guld. Det var stillfullt och vackert, och rundt om kudden löpte en frans af skurna läderremсор i blå aftoningar. Ett rödt kupigt läderskrin, rutadt med smala remсор af messing och rosetter af kulörta stenar, var äfven mycket dekorativt. Eljes såg man mest ledsamma gyllenladersimitationer, icke på långt när så vackra som fröken Marianne Nordströms, och efter de smekande färgreflexer, som måren Thaulows hustru medels syror lyckades åstadkomma på sina läderarbeten, sökte man förgäves. Så kom en hel del montrer, hvilka innehöllo arbeten skurna i horn, målade och brända. I detta material hade verkligen åstadkommits förtjusande kammar, utskurna med rosenbladsornament, hattnålar i fjärilsform, spännen med fågelmotiv. o. s. v. M:lle Beaufreys vackra utställning visade hvad som kan åstadkommas i detta tacksamma material. M:me Fidide hade en del vackra föremål i upphöjdt metallarbete, koppar och tenn.

Därpå följde en hel här af ointressanta handarbeten, på hvilka mistelmotivet spelade en förhärskande roll. Hvarför just mistlar? Kuddar, dukar och pallar kan man inte hänga i kronan på julen, som ju förresten bara förekommer en gång om året. En kudde af sjögrönt siden, på hvilken tronade en magnifik påfågel med utslagen stjärt, tilldrog sig min uppmärksamhet, men då jag trädde fram för att beundra den närmare, fick jag syn på en massa taflor broderade i silke, som sutto bakom den på väggen och hvilka kommo mig att hastigt retirera från undervåningen.

På min promenad uppför trappan såg jag många fantasifulla toaletter, som gjorde mig ganska fundersam. Hur kom det sig till att den smak och fantasi, som göra sig gällande i de franska kvinnornas klädsel, icke det minsta komma deras konstnärliga arbeten till godo? Ja hvarför?

Med detta frågetecken ha vi nu hunnit en trappa upp, till taflorna. Bland mycken oljefärgad duk stannar man beundrande framför ett porträtt i kroppsstorlek af en kvinna i svart dräkt med en röd ros i barmen. Teckningen är säker och ansiktsuttrycket intressant. Af katalogen ser jag att det är en Mademoiselle Lavrut, som utfört detta duktiga arbete och hennes talang kommer ännu mer till sin rätt i ett par färgmättade, eleganta och väl studerade herrporträtt. Hennes namn kommer man säkert att med glädje återse på följande utställningar. Så blir, om jag icke misstager mig, äfven fallet med arbeten af Mademoiselle Daynes-Grassot, som här uppvisar två porträtt och en stor kompositionstafva, föreställande Kleopatra, som på sina slafvinnor studerar verkan af olika gifter för att finna det som smärfriast skall taga henne själf af daga. Djupt i fonden i överbelysning, skymtar drottningen på sitt praktfulla läger med en svart knäböjande slaf vid sin sida, medan i förgrunden slafvinnornas unga, nakna kroppar vrída sig i smärftfulla ställningar. De nakna kvinnokropparna äro realistiskt återgifna, men med detta något af råhet, som så lätt vidlä-

der de kvinnliga konstnärerna vid deras framställning af naket. Är det rädslan att vara slickade eller sentimentala, som kommer dem att se så krasst på tingen, eller är det brist på sensualitet, som hindrar dem att njuta af den kroppsliga skönheten.

Denna tafla är emellertid mycket liffull. Så är äfven hennes porträtt af den kända dansösen Polaire. Målarinnan framställer Polaire dansande i den spanska dräkt som denna bär i pjäsen Maison de Danses, en pjäs som tack vare hennes stigande stjärna stått på spellistan under flera månader. Det har sagts om denna underliga pariserblomma, att hon dansar med "en vinkelaktig gratie, en monmartersk exotism och en nordpolsaktig vällust", men icke dess mindre har hon otaliga beundrare, och dessa togo också med glädje hennes vällyckade porträtt i betraktande. Mademoiselle Daynes-Grassot kan både teckna och måla och blir, om hon fördjupar sig, en konstnärinna af rang. I "Sommarso!" gifver Mademoiselle Cabane en frisk, solljus och strålande bild af en ung flicka i sommarkläanning, som sitter vårdslöst lutad i en korgstol med ett parasoll i handen. Ena benet är något feltecknad, men hvad gör det, när det hela gifver hvad det skall, bilden af ett ungt, gladt väsen en solig sommardag.

M:lle Veigelt-Mideldorph har ett utmärkt väl måladt porträtt af en äldre svartklädd kvinna mot en röd fond och med en liten gul dogg vid sin sida. Det breda och förenklade i framställningen är mycket tilltalande. Dessa goda egenskaper återfinnas i öfriga arbeten af samma artist. M:me Adam har vackra sollysta bilder, hos hvilka man gärna dröjer sig kvar, och det fast de skildra Venedig, denna förmålade stad, där hvarje hus är måleriskt, hvarje gränd ett motiv och som dock så lätt verkar kuliss på en tafla, ty det måste luft och ljus till för att få djupleken i dess stenmurar.

Den mödosamma vandrigen förbi slickade dampor-trätt, ledsamma kyrkointeriörer och barnungar, hvilka se ut som voro de af spån, förbi många meter af redlig arbete, goda ansatser och gäckade förhoppningar, lyses upp af ett och annat verkligt, starkt konstnärstemperament, och vill man friska upp sig på vägen, kan man stanna framför M:me Dury-Vasselons vackra stilleben, låta ögat smekas af M:me Chalons röda tulpaner, mot hvilkas sidenlika blad man önskar luta sin kind, af M:me Salaris granna stockrosor och M:lle Samsons praktrosor, som staten inköpt. Man kan äfven fråsa i tankarna vid åsynen af M:lles Pairaults och Monfronts naturtrogna, härliga frukter. De lysa grannt som i drömmen, och medan jag står väljande mellan röda jättejordgubbar och sammetslena persikor, hör jag hur klockan slår. Jag kastar en saknadens blick på jordgubbarna och går ned för trappan för att hinna med skulpturutställningen. Den är icke stor, innehåller endast ett 70-tal nummer.

För att börja med hertiginnan d'Uzès, så har hon ett par ganska nätta barnhufvuden, den store Carpeaux' dotter, en porträttbyst som vansläktats från familjen, så finnes ett par ganska karakteristiska gumhufvuden, några häststudier, en Thais, som ser ut som en engelsk miss med pärlrad i hufvudet, m. m. Den svenska skulptrisen Ida Matton, sedan länge bosatt i Paris, utställer ett större väl studerad arbete i marmor, en Loke, och ett porträtt. På utställningen, la Comedie Humaine kallad, som för ett par månader sedan var anordnad hos Georges Petit, såg jag arbeten af vår landsmaninna fru Frumerie. I sällskap med Forain, Villette, Steinlein och andra, dessa samhällspsykologer, som med en linje, säker och skarp som en rakkni, blottar de mänskliga svagheterna, själsliga och kroppsliga, verkade hennes konst naturligtvis mycket tam, här i denna omgifning räknas hon

till de bästa. Hon har en hvilande kvinnofigur, som är känsligt och mjukt modellerad, men jag tänker dock med mer glädje på den sagostämning, som hon lyckats förläna en grupp småflickor, åhörande en hemsk berättelse, exponerad för något år sedan på Grand Palais. Några kolteckningar visa i år, om än med mindre framgång, hennes talang från denna sida.

Med undantag af miniatyrerna, som man egentligen aldrig hinner eller har tålmod att fördjupa sig i på en allmän konstutställning, äro alla salarna i Grand Palais nu genomgångna. Resultatet af denna vandring blef icke så negativt, som man kunnat tro af inledningen, och ett är visst att det blefve betydligt större, om våra svenska konstnärinnor skulle göra en kollektivutställning, ty hemma är icke som här Les Arts d'Agréments det enda verksamhetsfält som passar sig för en ung kvinna af god familj.

A. L—n.

Rösträttsföreningarnas årsberättelser.

Den officiella årliga redogörelsen för vårt rösträttsarbete föreligger nu i tryck och vittnar i sin omfångsrikhet om organisationens storlek och styrka och det energiska arbete som bedrivs för att föra den viktiga frågan fram mot sin lösning. Att frågan under det förflutna året kommit i ett nytt framgångsrikt skede, framhåller Landsföreningens Centralstyrelse i sin årsberättelse, där den omnämner konstitutionsutskottets tillstyrkande af rösträtt för kvinnor samt Andra kammarens beslut af den 24 april. En seger som denna visar att det berättigade i saken ingått i det allmänna medvetandet och att det nu endast kan vara fråga om tidpunkten för frågans slutliga lösning.

Arbetet inom föreningen har bedrivits med samma energi som hittills. 26 nya lokalafdelningar ha bildats under året i olika delar af landet. De nya föreningarna äro: Mora, Avesta, Flen, Torshälla, Norrsundet, Hamrånge, Bollnäs, Färila, Ockelbo, Färgelanda, Torsåker, Tvååker, Stenstorp, Skurup, Sköfde, Båstad, Tierp, Hellekis, Årnäs, Hallsberg, Degerfors, Norberg, Gössäter, Motala, Kungsbacka och Nässjö. Af gamla föreningar hafva Vadstena och Sundbyberg upphört såsom själfständiga. Den förra har anslutit sig till Linköping, den senare till Stockholm. Kiruna F. K. P. R. har på grund af lokala svårigheter sett sig tvungen att tillsvidare nedlägga arbetet. Föreningsantalet, som vid 1908 års slut var 134, uppgick således den 31 december 1909 till 157. Länsförbund ha under året bildats i Älfsborgs och Södermanlands län, och om man medräknar det i början af 1910 bildade Skaraborgs länsförbund, har länsförbundens antal stigit till 10.

Utgifvandet af flygblad och andra skrifter har under året pågått i stor utsträckning, och föreläsningssamheten har med ifver bedrivits. Ett led i föreningarnas arbete har varit att genom anordnade seriekurser sprida socialpolitisk kunskap. Som ett viktigt moment i arbetet har kvinnornas väckande till ett allmännare deltagande i

de kommunala valen upptagits, och betydelsen af att vid landstingsmannavalen utöfva en påtryckning, som skulle återverka i en för kvinnorna gynsam sammansättning af Första kammaren, har af föreningen hållits klart i sikte.

Årsberättelserna åtföljas af en öfersikt öfver Landsföreningens utveckling, innehållande uppgifter om tiden för de olika lokalföreningarnas bildande samt medlemsantalet den 31 december 1909, hvilket visade sig vara 11,223 kvinnor och 116 män. De senares antal är ju stort nog om man betänker, att endast ett mindre antal föreningar upptar manliga medlemmar.

Landsföreningens Centralstyrelse avslutar sin årsberättelse med att betona fördelarna af de mindre föreningarnas uppgående i länsförbund, hvilka skola som ett nät innesluta hela landet. "I sin egenskap af samlade och upplysande kraft", så falla slutorden, "skall en sådan organisation, buren af de enskilda medlemmarnas tro, offervillighet och hängifvenhet, snart stå vid sitt mål: politisk rösträtt och valbarhet för Sveriges kvinnor."

Med blicken fäst på det intensiva, icke tröttnande arbetet inom föreningarna blir detta uttalande till ett af berättigade förhoppningar fylldt omdöme om rösträttsarbetet i vårt land.

Notiser.

Barnmorskornas pensionering. K. m:t har till riksdagen ingifvit förslag om ändrade grunder för barnmorskornas pensionsanstalt, enligt hvilka statsbidraget skulle komma att höjas från 20,000 till 30,000 kr. Skyldig att inträda som delägare i anstalten är från 1912 hvarje barnmorska som ej är 40 år och erhåller anställning i kommunens tjänst eller å barnbördshus. Berättigad till sådant inträde är hvarje legitimerad barnmorska under 60 år.

En populärvetenskaplig nykterhetskurs, afsedd särskildt för kvinnor, anordnas af Hvita Bandets centralstyrelse d. 20—22 juni i Stockholm. Framstående föreläsare komma att medverka. Dessutom komma besök att afläggas på en del sociala institutioner och inrättningar. De kvinnor, som önska deltaga i kursen, böra anmäla sig på Hvita Bandets expedition, Smålandsgatan 20, kl. 12—3 e. m., där deltagarekort å 1 kr. kan lösas.

Föreningsmeddelanden.

Nya föreningar för K. P. R. Den 7 april hade Landsföreningen för kvinnans politiska rösträtt anordnat möte i Krylbo. Föredrag hölls af fru Frigga Carlberg. En förening bildades med 14 st. medlemmar.

Under en af Värmlands länsförbund för kvinnans politiska rösträtt anordnad föredragsturné med fru Ella Billing från Kristianstad hafva rösträttsföreningar inom länet bildats i Hagfors, Munkfors och Kristinehamn.

De nya föreningarna ha anslutit sig till landsföreningen.

Värmlands länsförbund för K. P. R. höll den 2 och 3 april årsmöte i Filipstad, under ordförandeskap af fru Gerda Hellberg från Karlstad. Mötet inleddes genom offentligt möte med föredrag af fruarna Gerda Hellberg och Ella Billing, Kristianstad, den senare öfver ämnet "Kvinnan och medborgarrätten". Vid det enskilda mötet på söndagen dryftades förutom en del löpande ärenden, frågan om hur föreningens arbete inom länet under den närmaste tiden på bästa sätt skall kunna bedrivas, samt om betydelsen af bildandet af nya lokalföreningar. Från förstakammarledamoten brukspatron A. Bergström, Bosjön, som inbjudits till mötet men var förhindrad att närvara, föredrogs en skrifvelse, hvori han uttalade sin stora sympati för det kvinnliga rösträttsarbetet i Värmland.

Karlstads F. K. P. R. hade den 10 april anordnat rösträttsmöte på rådhusalen i Karlstad. Mötet öppnades af fru Gerda Hellberg, som berörde de stora förhoppningar rösträttskvinnorna fästa vid den under nästa år inträffande internationella rösträttskongressen i Stockholm. Hon uttalade sig därefter mera skämtsamt öfver regeringens utredning af den kvinnliga rösträttsfrågan. Vidare hölls föredrag af redaktör M. Hellberg och af fru Ella Billing från Kristianstad.

Halmstads F. K. P. R. höll den 31 mars årsmöte å hotell Svea. Ordföranden, fröken Anna Ljungberg, redogjorde för landsföreningens möte i Jönköping i januari i år. Därpå föredrogs revisorernas berättelse och styrelsen beviljades i enlighet med deras tillstyrkan full ansvarfrihet för 1909. Föreningen räknar för närvarande 90 medlemmar.

Till ordförande återvaldes med akklamation fröken Anna Ljungberg. Öfriga styrelsemedlemmar, fruarna Bie Smitt, Ester Hægge och Mathilda Bengtsson samt frökarna Ellen Pettersson, Sofia Thorsson och Sofia Sjöstrand återvaldes äfven. Likaså omvaldes revisorerna frökarna Mia Trägårdh och Elin de Maré samt Arbetsstugans revisorer fru H. Heymann och fröken Karin Lundberg.

Efter sammanträdet vidtog en stunds samkväm, hvarunder förekom musik och uppläsning.

Rogberga F. K. P. R. afhöll onsdagen den 30 mars ordinarie halfårsmöte, hvilket var talrikt besökt. Sedan stadgeenliga ärenden föredragits beslöt föreningen att antaga styrelsens förslag om ändring af namnet Rogberga F. K. P. R. till Huskvarna F. K. P. R. i anledning af att flertalet föreningsmedlemmar äro bosatta i Huskvarna, hvarest äfven föreningens möten och föredrag hållas.

För att stärka föreningens kassa och därigenom kunna lämna bidrag redan i år till den internationella kongressen 1911 beslöts att under maj månad anordna en värfest. För erhållandet af en mera effektiv spridning af Landsföreningens flygblad tillsattes en kommitté på 10 personer.

Efter mötet följde samkväm, hvilket avslutades med gemensam tesupé.

Våra ärade läsare

uppmannas vördsamt att ifrigt verka för DAGNYS spridning genom värfvande af nya prenumeranter.

PLATSSÖKANDE.

(Platssökande få sina annonser införda i Dagny för halfva priset eller 7½ öre pr mm.)

Sjukgymnast

examinerad från Dr Kleens Institut, önskar medfölja familj eller ensam dam till badort eller på resa. Svar till "Gymnast 1910", Allm. Tidningskont. Gust. Ad. t., Stockholm.

Bildad, enkel flicka,

van vid sjukvård, önskar plats å poliklinik eller läkaremottagning. Svar till "Box 47", Ånge.

Till 1:a eller 15:e juli

önskas plats i barnlös familj, hos ensam dam eller att medfölja på resor. Sökanden har tre år vistats i familj och där varit behjälplig med alla inomhus förekommande göromål. Har genomgått en kurs i massage samt rest i utlandet. Svar till "N. M.", Gumælii Annonsbyrå, Malmö.

Husföreståndarinneplats

eller som hushållerska hos yngre herre önskas af därtill kompetent duglig, enkel person. Svar till "Föreståndareplats", Svenska Telegrambyråns Annonsafdelning, Helsingborg.

FAMILJER i Stockholms omnejd! Musikalisk, ung, bildad finska, svensksinnad, önskar under sommar-månaderna plats som sällskap, eventuellt att mot fritt vivre undervisa i pianospel. Svar till märket "L. H. 1910", Helsingfors, p. r. Finland.

Värdinneplats,

sökes af medelålders bildad dam med vana att förestå bättre hem hos respektabel ankeman, eller som föreståndarinna för sanatorium, hvilohem eller badort. Sökanden är praktisk, duglig, arbetsam, huslig och sympatisk, äger ett stort ordningssinne, har verklig förmåga att göra ett hem treffligt, förut innehåft dylika platser och kunna de finaste betyg och rekommendationer presteras. Svar till "Hemtrefflig" under adress S. Gumælii Annonsb. Stockholm, f. v. b.

Fredrika-Bremer-Förbundet: Drottninggatan 54.

Rikstel. 27 62. Förbundets byrå öppen 11—4. Allm. tel. 48 16.

Fredrika-Bremer-Förbundets Sjuksköterskebyrå: Tunnelg. 25.

Rikstel. 68 98.

Allm. tel. 82 11.

Privata högre lärarinneseminarier i Lund.

Läroanstaltens uppgift: att utbilda lärarinnor för de högre flickskolorna, samskolorna och hemmen. Kursen treårig. Inträdesfordringar: 1) att ha fyllt eller under kalenderåret fylla 18 år; 2) kunskaper motsvarande minst kurserna i en 8-klassig flickskola. För hvarje särskildt fall förbehåller sig styrelsen rätt att afgöra, om inträdesexamen fordras eller ej.

Afgångsbetyg från seminariet medför samma rättigheter och förmåner som afgångsbetyg från Kungl. Högre Lärarinneseminarier (med undantag af rätt att söka tjänst vid folkskoleseminarium, i hvilket afseende Kungl. Maj:ts beslut ännu icke föreligger).

Ansökan om inträde inlämnas till styrelsen före 10 juni. Prospekt och närmare upplysningar genom föreståndarinnan fr. **Marie-Louise Lundström.**

Styrelsen.

(L. B. 11604)

En ung arbetsvan flicka,

från godt hem önskar plats i familj, är villig deltaga i hvarjehanda hushållsgöromål. Svar emotstas tack-samt under adr. »Wera». p. r. Vänersborg.

22-ÅRIG, bättre flicka, som genomgått kurs i hushåll och slöjd i Kristinehams Praktiska skola och som är van vid alla inom ett hem förekommande göromål, önskar plats som sällskap och hjälp till den 1 maj, där jungfru finnes. Betyg och rek finnes. Lön 15—20 kr. i mån. Svar till "Pålitlig", Strängnäs p. r.

UNG flicka önskar plats att gå frun tillhanda. Önskar bli ansedd som familjemedlem med någon lön. Tacksam för svar under adr. "Postfack 21", Karpalund, pr Kristianstad.

EN bättre anspråklös flicka önskar nu plats i familj att vara frun till hjälp i hushållet. Tacksam för svar till »Barnkär 21 år», Skellefteå p. r.

BILDAD, musikalisk flicka, genomgått Winslövs Slöjd- & Hushållsskola, söker plats i god familj som hjälp och sällskap. Svar till "18-årig helsingborgska", Helsingborg p. r.

UNG flicka med mångårig vistelse i utlandet och fullt behärskande engelska språket önskar plats som sällskap eller hos person stadd på resor. Små löneanspråk. Svar till "C. E.", Nordiska Annonsbyrån Göteborg.

LEDIGA PLATSER.**Lärarinneplats**

vid Söderhamns Elementarläroverk för flickor tillträdes höstterminen 1910 i modersmålet, kristendom (i lägre klasser) samt, efter eget val, matematik, naturlära eller historia och geografi. Lön och pensionsbidrag efter lag. Kompetens: högre lärarinneseminarium eller motsvarande. Små klasser. Ansökningar adresseras Flickskolestyrelsens ordförande, Söderhamn.

Vid**Karlstads Högre Elementarläroverk för flickor**

önskas från och med nästa läsårs början en lärarinna med högre kompetens och undervisningsämnen huvudsakligen: svenska och franska samt en i gymnastik. Lön enligt lag. Bidrag till pensions- och sjuk-kassa. Ansökningshandlingar jämte friskbetyg, ställda till skolstyrelsen torde före den 1 maj insändas till läroverkets föreståndarinna.

På egendom i Södermanland,

godt hem, får barnsköterska eller barnfröken, äldre (24—26 år), plats i maj för fyra barn, 5 och 1 år. Lönevilkor 300 pr år. Vid. Nya Inack-Byrån, Brunkebergsg. 3 B, Stockholm.

Skolkökslärarinnebefattningen

vid Thorns skola för unga kvinnor i Hoby är ledig med tillträde den 1 nästk. aug. Lärarinnan är skyldig att meddela undervisning i skolköket och sköta skolans hushåll, bestående af cirka 25 personer. Tjänstgöringstid 8½ månader. Lön 400 kr. jämte fri bostad och fritt vivre. Ansökningar med betyg och foto. insändes till Styrelsen för Thorns skola, Bräkne-Hoby före den 1 nästk. maj.

SJUKSKÖTERSKA önskas för vår-dande af äldre herre och att något biträda i hushållet. Svar till »J. W. P.», Norrbo, Helsingland.

EN bättre, anspråkl. flicka 35—40 år, som med ordn. o. sparsamh. kan sköta ett hushåll, van att sköta tjänare, erh. bra plats att i husmors ställe vara kokerska och ha hand om köksdepartementet i ett hush. på 10—12 pers. Husmanskost. Köksa finnes. Lämpar sig särsk. för ensamstående kvinna som söker sig en pl. att stanna kvar på, och där frun o. hennes biträde kunna ha litet sällskap af hvarandra. Svar med uppl. o. rek. till "Praktisk och huslig", Norbergs Pappershandel, Enköping.

BILDAD flicka, barnkär, sykkunnig, erkänner plats i liten familj på landet som barnfröken åt 2 flickor 4 år 5 mån. gamla. Lön 12 kr. i månaden. Svar med rek. i foto. till »Coyet». Vrana, Sköllersta.

Kvinnliga**arbetsområden.**

Utbildningskurser m. m. Muntliga och skriftliga upplysningar genom

Fredrika-Bremer-Förbundets Byrå,

54 Drottninggatan.

Billigt! Billigt!

Filtdukar, Schagge dukar, Trådgardiner. Boj billigt. Foderdomstik från 18 öre mtr. Rulltråd 95 öre duss. Gardinstufvar, Allmogedukar, Gardiner, Bordvaxduk, Filtar, Bolsterväf, Helylle cheviot god kval. 130 cm., 2:50 pr mtr. Bomullstygger m. m. Allt säljes mycket billigt.

Slumplagret
MÄSTERSAMUELSGATAN 51, II. Stockholm.

Sprid Veckotidningen DAGNY!

Deposition & Sparkassa

4¹ | 0
2 | 0

KÖPMANNABANKEN,
Arsenalsgatan 9,
Södermalmstorg 8,
STOCKHOLM.
Aktiekapital 3,000,000 kr.

Fil. D:r P. Håkanssons

Salubrin

användes af alla, som lärt känna det
såsom det bästa medel

mot *värk* och *inflammationer* till följd
af *yttre skador, sår, bölder, tandvärk,*
rosen, äderbräck, hämorrhoider och
halssjukdomar m. m.

Det förnämsta toalettmiddel
och *det pålitligaste hårmedel.*

Salubrin tillhandahålles i Parfym-,
Speceri- och Färgaffärer. Partilager
hos Geijer & C:o, Stockholm.

DALA-NATIONAL-MAGASINET

25 BIRJER-JARLSGATAN 25

INGÅNG FRÅN BRUNNSGATAN. Innehafvare: Fru Anna Lönnberg från Rättvik.
Alla slags Nationaldräkter och Konstväfnader, passande till väggbonader m. m.
Konstsmiden, Smycken, Trä- och Näfverarbeten, allt fullkomligt äkta. Lek-
sandlufvor, vacker, praktisk hufvudbonad för damer. - - - - -
Prisbelönt på Norrköpings utställning. - Kappor och Promenaddräkter
förfärdigas efter beställning, välgjordt arbete, billiga priser.

ALLM. TEL. 168 30. - - - GÖR ETT BESÖK!

Wiréns öfverfeta **LANOLINTVÅL**, fina världens favorittvål.

Erhålles i hvarje välförsedd parfymhandel samt direkt från
A. G. Wiréns Tvål- och parfymfabrik. (Grundad 1860.)

21 Lilla Vattugatan 21 - - - Stockholm.

Parfymery.

Stort och rikhaltigt lager af
de utsökt finaste parfymery från
de förnämsta utländska firmor,
finare och enklare tvålar, kam-
mar, borstar samt finare toalet-
ratiklar. Order till landsorten
mot efterkraf.

A. V. Nording,

11 Biblioteksgatan 11
63 Drottninggatan 63

Begär priskurant

innan snörlif köpes, från Franska
Snörlifssömmeriet, Norrmalmstorg
1, 1 tr.

STOCKHOLM.

ROSABRIN

är ett absolut säkert medel mot röd näsa.
Bruksanvisning medf. Endast hos fru
HOLMIN. Lästmakaregatan 8, i p.
STOCKHOLM.

FRU E. HOLMIN, Lästmakaregatan 8, n. b.

Hygienisk ansiktsbehandling. Vibrationsmas-
sage & Electricitet. Manicure. Fotbehandling.
Handbad för kylda händer.

Tel. Brunk 31 99.

Bomullsklädnigar i afpassade bitar, 8
met., äkta färg, vackra mönster, erhålles till
2,85 st., d:o prima kvalitet, nya, eleganta
mönster, som vanligtvis kosta 50 à 55 öre
met., till 3.20 st. Fraktfritt öfver hela lan-
det vid köp af 10 st. Tillskrif Otto Oskar-
son, G:la Kungsholmsbrogatan 23 A, Stock-
holm.

Gynna

Dagnys annonsörer!

Värmlands Eda.

Vattenkuranstalt och järnkälla, belägen 7 km. fr. Charlottenbergs
järnvägsstation invid västra stambanan, omgifvet af milsvida skogar
med fri, härlig utsikt öfver sjö, skog och blånande berg. Torrt, sundt
och isolerat läge, fjärran från de stora allfarvägarnes oro. Idealplats
för dem som söka rekreation i lugn. Säsong 10 juni—30 aug. —
Kalla och varma bad, spec. utmärkta gyttjebad. Förträfflig järnkälla,
analyserad af professor Mörner. Sjukgymnastik, massage, electricitet.
Förstklassigt bord. Pris pr vecka för mat och rum från 24.50 t. 44 kr.
Medicinska förfrågningar besvaras af anstaltens läkare, d:r Alfr. Ternell,
Karlbergsvägen 36, Stockholm. Prospekt genom Kamrerarekontoret,
Värmlands Eda, Charlottenberg, Sv. Turistföreningen och Red. f. Bad-
och Turisttidning.

Folkskolans Barntidning

utgifven och redigerad af **STINA QUINT** ut-
kommer 1910 i sin nittonde årgång.

Ett rikt illustrerat nummer hvarje vecka, 36
veckor under året.

Bästa och lämpligaste läsning för barn af alla
samhällsklasser.

Prenumerera å närmaste postkontor. Pris för
helt år Kronor 1:65, halft år 90 öre.

TILL SVERIGES KVINNOR.

DRICKER NI KAFFE?

En onödig fråga menar Ni. Då en annan fråga. Dricker Ni
Karlbergs Specialblandning å 1,60 pr kg? I annat fall bör Ni
från i dag börja med detta kaffe, ty på samma gång det är
billigt är det af synnerligen god kvalitet. Gör ett försök. Ni
blir nöjd.

Kaffet sändes till landsorten mot efterkraf eller postförskott.

K. W. Karlberg, Kontors- och Postadress **Idugatan 5.**
Butiker: **Mästersamuelsg. 11, Döbelnsg. 44, Norrtullsg. 24,**
STOCKHOLM.

KLIPP ANNONSEN!

Andelsägare i Föreningen Dagny

kallas till ordinarie sammanträde fredagen
den 29 april kl. 7.30 e. m. å Fredrika-Bre-
mer-Förbundets lokal, Drottninggatan 54,
Stockholm.

STYRELSEN.

Innehållsförteckning.

Dagens nummer innehåller:

Till Rosa Mayreders porträtt.

Makars äganderättsliga förhållanden i olika länder. Af
M. S. v. H.

Från världens rösträttsfält. Af Ellen Wester.

Sexuell uppfostran och undervisning.

Ur f. norske justitieministern Castbergs tal i Albert Hall.

Sigfrid Siwertz: De gamla. Gustaf Ullman: En flickas ära.

Rec. af S. E—d. Ulla Linder: Guld. Rec. af A. H—n.

Slutsatser.

Kvinnlig konstutställning i Paris. Af A. L—n.

Rösträttsföreningarnas årsberättelser.

Notiser.

Föreningsmeddelanden.

Damer, passen på!

Trefliga nyheter i bomullstyger
till sommaren nu inkomna.

Prof sändes gratis om ett 10-öres
frimärke jämte adress insändes.

Vängåfvan

Vasagatan 15—17
Stockholm.

Edvin Bergs Förgylleriaffär

— Etablerad 1891 —

rekommenderas värdsamt.

OBS.! Gamla möbler renoveras
och förgyllas.

45 Nybrogatan 45.

Tandläkare Judit Tillman

Drottningg. 58. Allm. Tel. 44 92. (44 31).

Hvard.: 1/2, 12—2 och 1/2, 6—1, 7 e. m.
Andra tider enl. öfverenskommelse.

Tandläkare

GERDA ISBERG

Götgatan 3. A. T. 306 11 (304 40).
Mottag. 10—3. Andra tider efter
öfverenskommelse.

Prenumeration å Dagny sker å närmaste postanstalt
eller bokhandel.